

Yleisten kirjastojen yhteisen e-kirjaston kehittämishanke

E-kirjastohankkeen tavoitteena on parantaa yleisten kirjastojen digitaalisen aineiston käytettävyyttä ja käyttökokemusta, sekä eri sisältöketjun toimijoiden saamaa tilastotietoa, kokoamalla nykyisin alueellisesti rakentuvan ja hajanaisen e-kirjastomallin sijasta aineisto ja palvelut yhdelle alustalle. Toteutuessaan yleisten kirjastojen yhteinen yhden luukun e-kirjasto vähentäisi myös kirjastoissa tehtävän päällekkäisen työn määrää ja mahdollistaisi kirjastoammattilaisen keskittymisen entistä selvemmin sisältöihin ja asiakaspalveluun.

Taustaa

Haettavan hankkeen työtä pohjustaa kesällä 2020 alkanut noin vuoden mittainen selvityshanke, jossa tarkasteltiin yleisten kirjastojen digitaalisen median sisältöjen tarjoamisen edellytyksiä. Selvitysvaiheen löydökset ja selvityshankkeen suositukset löytyvät verkosta:

<https://www.kirjastot.fi/digimediahanke/tulokset>.

Selvityshankkeen pohjalta suunniteltiin noin kahden vuoden mittainen pilotointi- ja kehitysvaihe, jossa tunnistetut keskeisimmät osa-alueet: kirjastojen verkostoyhteistyö, teknologian pilotointi ja kehitysvaihe sekä sisältöalan verkostoyhteistyö jaettiin omiksi osaprojekteikseen. Tämä suunnittelu- ja pilotointivaihe on käynnistynyt 1.9.2021 projektiryhmän rekrytoinnein ja viisihenkinen projektiryhmä aloitti työskentelynsä täysipäiväisesti 1.2.2022. Nyt haettavalla rahoituksella käynnistetään e-kirjaston toiminta.

Tavoitteet

Yleisten kirjastojen yhteisen e-kirjaston kehittäminen hanketyönä niin, että palvelu voidaan siirtää pysyväksi osaksi kuntien kirjastotyötä, omana e-kirjastokokonaisuutenaan. Parhaillaan käynnissä oleva e-kirjaston kehittämishanke keskittyy pilotointiin ja verkostoyhteistyöhön. Nyt haettavalla avustuksella kehitetään e-kirjaston teknologiset ja organisaatioon liittyvät puitteet niin, että kirjastot voivat liittyä mukaan e-kirjastoon halutessaan 2023 vuoden viimeiseltä neljännekseltä alkaen.

Yhteisen e-kirjaston organisoinnilla ja toimeenpanolla halutaan parantaa kuntien asukkaiden tasa-arvoa kirjastojen digitaalisten sisältöjen saatavuuteen ja käyttökokemukseen. Lisäksi pyritään siirtymään nykyisestä hajanaisesta, erilaisiin palveluntarjoajiin keskittyvästä mallista kirjastojen hallinnoimaan yhden luukun e-kirjastoon, jossa käyttäjäkokemus olisi aiempaa yksinkertaisempi.

Kirjastojen käyttäjillä on nykyisellään erilaiset mahdollisuudet käyttää yleisten kirjastojen kautta lisensoitua digitaalista aineistoa. Useista palvelualustoista koostuva nykytila on lisäksi käyttäjälleen sekamelska. Nykymallissa myös mm. kirja-alan saama raportointi aineistojen käytöstä on vaillinaista.

Toteutus:

Hankkeen kesto on 1.7.2023–31.12.2023

Hankkeessa käynnistetään yhteinen e-kirjasto. Tätä varten edelleen kehitetään aiemmin luotuja yhteisiä toimintamalleja kirjastojen ja tulevan e-kirjasto-organisaation välille, toteutetaan ja viimeistellään valittu teknologiaratkaisu ja hankitaan mahdollisesti vielä puuttuvat e-aineistot sisältöosapuolten kanssa aiemmin luoduin mallein e-kirjastoon.

Hanke on laajuutensa vuoksi jaettu kolmeen eri osa-alueeseen, joilla jokaisella on oma kyseisestä osaprojektista vastaava asiantuntijansa. Nämä osaprojektit ovat teknologia, yleisten kirjastojen yhteistyö ja organisoitumismalli, sekä sisältöalan verkostoyhteistyö. Lisäksi hankkeen toteutuksessa huomioidaan käyttäjälähtöisyys, tiedon läpinäkyvyys ja saavutettavuus.

Valikoituneen organisaation liittymissopimukset toteutetaan hankkeen aikana, samoin aloitetaan tulevan pysyvän organisaation käynnistys- ja toteutustyö. Hankkeen aikana myös koulutetaan mukana olevien kirjastojen henkilöstö yhteisen e-kirjaston käyttöön. Koulutusta järjestetään niin asiakaspalvelussa toimiville kirjastoammattilaisille kuin e-kirjaston sisältö- ja tilastotyötäkin tekeville asiantuntijoille. Yhteisen e-kirjaston markkinointi käyttäjille aloitetaan vuonna 2023.

Organisaatio

Yleisten kirjastojen yhteisen e-kirjaston kehittäminen on Helsingin kaupunginkirjaston koordinoima hanke. Projektioimistaja on linjaorganisaation Virva Nousiainen-Hiiri. Viisihenkinen projektiryhmä vastaa hankkeen toteutuksen eri osa-alueista. Hankkeen ohjausryhmä koostuu eri omistaja- ja intressiryhmien edustajista. Lisäksi jokaisella hankkeen osaprojektilla on työskentelyä tukeva, sidosryhmiä edustava asiantuntijaryhmänsä. Sisältöalalla on asiantuntijaryhmän lisäksi erillinen työryhmä, joka koostuu kirja- ja kustannusalan edustajista, kuten Suomen kustannusyhdistyksen ja Suomen kirjailijaliiton työntekijöistä ja hallituksen jäsenistä.

Projektiryhmä:

- Suvi Sivulainen, projektipäällikkö
- Seija Laitinen-Kuisma, kirjastojen verkostoyhteistyö
- Anna Tuomikoski, kustannus- ja sisältöalan yhteistyö
- Joona Kuttilainen-Pennanen, teknologia
- Marjo Haatainen, viestintä

Ohjausryhmä:

- Virva Nousiainen-Hiiri, hankkeen omistaja, Yleisten kirjastojen konsortio (YKN) / Ohjausryhmän puheenjohtaja
- Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto
- Päivi Savinainen, Yleisten kirjastojen neuvoston edustaja (YKN)
- Johanna Selkee, Kuntaliitto
- Katri Vääntinen, Helsingin kaupunginkirjasto

Kirjastoalan asiantuntijaryhmän jäsenet

- Malin Hollmén, Porvoon kaupunginkirjasto
- Merja Kummala-Mustonen, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
- Suvi Pirnes-Toivanen, Joensuun kaupunginkirjasto
- Jouni Pääkkölä, Oulun kaupunginkirjasto
- Niina Salmenkangas, Tampereen kaupunginkirjasto
- Laura Tyysteri, Turun kaupunginkirjasto
- e-kirjastohankkeen edustaja Seija Laitinen-Kuisma, Helsingin kaupunginkirjasto

Teknologian asiantuntijaryhmän jäsenet

- Marja Hjelt, Yleisten kirjastojen konsortio
- Matti Sarmela, Helsingin kaupunginkirjasto / valtakunnalliset kehittämispalvelut

- Erkki Tolonen, Kansalliskirjasto / Finna
- Tarvittaessa kutsuttavia, vaihtuvia asiantuntijajäseniä
- e-kirjastohankkeen edustaja Joonas Kutilainen-Pennanen, Helsingin kaupunginkirjasto

Kustannusalan asiantuntijaryhmän jäsenet

- Marja Hjelt, Yleisten kirjastojen konsortio
- Arja Tuuliniemi, Kansalliskirjasto / FinELib
- Tarvittaessa kutsuttavia, vaihtuvia asiantuntijajäseniä
- e-kirjastohankkeen edustaja Anna Tuomikoski, Helsingin kaupunginkirjasto